

**Seletuskiri
Mittetulundusühingute seaduse muutmise seaduse eelnõu
juurde**

1. EELNÕU SISU JA VÕRDLEV ANALÜÜS

Mittetulundusühingute seaduse muutmise ettepanekud põhinevad eelkõige baasotsustusel ühendada omavahel juriidiliselt äriregister ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste register (ja kaotada senised alamregistrid) ning äriregistri seaduse eelnõu sätete alusel jätta MTÜS-st välja dubleerivad sätted.

Teiseks on pakutud lubada MTÜ-de ümberkujundamist ja lisatud vastav eriregulatsioon.

Kolmandaks on pakutud oluliselt leevendada MTÜ-de aruandluskohustust, lihtsustamaks väikeste MTÜ-de tegevust ja halduskoormust.

Neljandaks on tehtud ka täpsustusi MTÜ-de juhtimise ja tegevuse korraldamisest, muutes seda paindlikumaks.

Paragrahvi 1 lõike 4 kehtetuks tunnistamine

Paragrahvi 1 lõike 4 kehtetuks tunnistamine on tingitud sellest, et revisjoni töörühm on teinud ettepaneku võimaldada MTÜ ümberkujundamist teist liiki juriidiliseks isikuks, muudatusi on põhjalikumalt selgitatud ümberkujundamist reguleerivate sätete juures.

Paragrahvi 2 lõike 1 muutmine

Paragrahvi 2 lg 1 muudatusettepanek lähtub esmalt otsustusest ühendada mittetulundusühingute ja sihtasutuste register õiguslikult äriregistriga (praktikas peetakse neid nagunii enamasti samaks registriks), lihtsustamaks õiguskäivet ja vähendades dubleerivat normistikku.

Lisaks on TsÜS § 45 lg 2 eeskujul täiendatud lg 1 ka selles osas, et juriidilise isiku (õigusvõime) lõpp ei oleks seotud tema registrist kustutamise, vaid lisaks vara puudumisega (nagu käsitlus nt Saksa õiguses). See võimaldaks õigussuhteid paindlikult käsitleda ka registrist kustutatud isikute puhul, mh vältida kohtumenetluse lõppemist ainuüksi registrist kustutamise tagajärjel. Samuti ei muudaks see vara peremehetuks ka teoreetiliselt, vaid üksnes raskendaks käsutamist.

Paragrahvi 4 muutmine ja täiendamine

Paragrahvi 4 lõike 6 muutmine ja paragrahvi täiendamine lõigetega 6¹, 6² ja 9 on seotud eraõiguslike juriidiliste isikute nimega seonduvate ettepanekutega ühinguõiguse revisjoni analüüs-kontseptsioonis.

Lõike 6 muutmise täpsustatakse põhimõtet, mille kohaselt peab mittetulundusühingu nimi viitama selgelt asjaolule, et tegemist on mittetulundusühinguga.

Lõige 6¹ võimaldab asendada mittetulundusühingule viitava täiendi asendada lühendiga "MTÜ" ning lõige 6² kehtestab põhimõtte, mille kohaselt võib lõigetes 6 ja 6¹ nimetatud täiendit või lühendit kasutada ainult nime alguses või lõpus.

Lisatav lõige 9 laiendab äriseadustiku § 15 lg-s 1 ärinime kaitse kohta sätestatud ka MTÜ-dele.

Paragrahvi 6 muutmine

Ettepanek on § 6 lg 2 p-st 1 jätta välja MTÜ eesmärk asutamislepingu kohustuslikest andmetest, kuna see nagunii sisaldub § 7 lg 1 p 3 järgi põhikirjas.

Paragrahvi § 8 lg 1 muutmine, lg 1¹ ja lg 4 kehtetuks tunnistamine

Paragrahvi 8 lg-t 1 on muudetud äriregistri seaduse eelnõust lähtudes registriandmete osas, kuna praegu viidatud MTÜS § 89 on kavandatud kehtetuks tunnistada.

Lõige 11 on pakutud välja jätta, loobudes nõudest, et MTÜ peaks esitama registripidajale andmed oma põhitegevusala ja selle muutumise kohta. Nagunii peab MTÜ deklareerima oma eesmärgi ning selle kõrval põhitegevusala näitamine formaliseeritud klassifikaatori järgi on asjatu bürookraatlik halduskoormus.

Lõige 4 on pakutud välja jätta, kuna see sisaldub äriregistri seaduse eelnõus (§ 47 lg 4).

Paragrahvi § 9 kehtetuks tunnistamine

Paragrahv 9 on pakutud välja jätta, kuna see sisaldub äriregistri seaduse eelnõus (§ 49 lg 1).

Paragrahvi § 10 lg 1 muutmise, lg 4 kehtetuks tunnistamine

Paragrahvi 10 lg 1 on pakutud muuta äriregistri seaduse eelnõust tulenevalt, kuhu on koondatud kõik eraõiguslike juriidiliste isikute põhiregistriandmed. Lõige 4 on pakutud välja jätta, kuna see sisaldub äriregistri seaduse eelnõus (§ 46 lg 5).

Paragrahvi § 12 lg 2 muutmise

Paragrahvi 12 lg 2 on täpsustatud registripidaja selgesõnalise õigusega küsida vajadusel ka andmeid MTÜ liikmete kohta, täpsustamaks registripidamisega seotud asjaolusid.

Paragrahvi 14 muutmise

Paragrahvi 14 muudatuste eesmärgiks on muuta paindlikumaks MTÜ liikmelisuse üleandmise reegleid. Lõikes 1 tehtava muudatusega võimaldatakse MTÜ põhikirjas ette näha, et MTÜ liikmelisus on võõrandatav. Lõikes 2 tehtava muudatusega võimaldatakse põhikirjas ette näha, et juriidilisest isikust liikme ühinemise või jaotumise korral tema liikmeõigused ei lõpe. Lõikes 3 tehtava muudatusega võimaldatakse põhikirjas ette näha, et juriidilisest isikust liikmest teise juriidilise isiku eraldumise korral jaguneva juriidilise isiku liikmelisus ei säili.

Paragrahvi § 16 lg 4 muutmise, § 16 täiendamine lg-ga 5

Paragrahvi 16 lg 4 muudatused ja lg 5 täpsustavad MTÜ liikmest väljaarvamise juhatuse otsuse vaidlustamise korda üldkoosolekul, nähes selgelt näha liikmesusõiguse lõppemise aja ja nähes ette, et juhatuse otsuse vaidlustamise kohta tehtud üldkoosoleku otsuse vaidlustamisel saab hinnata ka juhatuse otsust¹.

Paragrahvi 19 lg 1 p 4 muutmise

Paragrahvi 19 lõikes 1 on kavandatud üks muudatus. Kui hetkel kehtiva seaduse MTÜS § 19 lg 1 punkt 4 sätestab, et „*üldkoosoleku pädevuses on] juhatuse või muu põhikirjaga ettenähtud organi (§ 31) liikmega tehingu tegemise otsustamine, tehingu tingimuste määramine, õigusvaidluse pidamise otsustamine ning selles tehingus või vaidluses mittetulundusühingu esindaja määramine*“, siis kavandatavata muudatuse järgselt on nimetatud punkt nähtud ette järgmises sõnastuses: „*üldkoosoleku pädevuses on] juhatuse või muu põhikirjaga ettenähtud organi (§ 31) liikmega tehingu tegemise otsustamine, tehingu tingimuste määramine, õigusvaidluse pidamise otsustamine ning selles tehingus või vaidluses, samuti juhatuse või muu põhikirjaga ettenähtud organi (§ 31) poolt mittetulundusühingu vastu algatatud õigusvaidluses mittetulundusühingu esindaja määramine.*“

Kõnealuse muudatuse eesmärgiks on täpsustamist sätte sõnastuse selliselt, et hääleõiguse piirang ei laiene liikmele mitte üksnes temaga õigusvaidluse pidamise otsustamisel ja „*selles*“ õigusvaidluses juriidilisele isikule esindaja määramisel, vaid ka mistahes õigusvaidluses selle liikmega juriidilisele isikule esindaja määramisel. Teisisõnu, hääleõiguse piirang kehtib ka ühingu esindaja määramisel olukorras, kus ühingu liige on algtanud ise ühingu vastu kohtuvaidluse. Tegemist on olukorraga, milles juriidilise isiku huvi on vastandunud liikme erihuvile ning hääleõiguse piirang on põhjendatud. Hääleõiguse piirangu kohta vt analüüs-kontseptsiooni punkt 7.2.3.

Paragrahvi 20 lõike 4 muutmise

Paragrahvi 20 on kavandatud üks muudatus. Kavandatavaks muudatuseks on §-i 20 muutmise ja täpsustamine eesmärgil muuta õigusselgemaks nõ koosoleku kokkukutsumise õiguse kolmandale õigustatud isikule üleminekut olukorras, kus ühingu juhatuse ei kutsu üldkoosolekut seaduses ettenähtud kujul ja viisil kokku. Kavandatava muudatusega täpsustatakse õigusselguse huvides nimetatud sätte

---

¹ Nagu on ühistu osas leidnud ka Riigikohus, vt RKTko 3.06.2003, 3-2-1-65-03, p-d 25, 31.

sönastust, lisades juurde täiendi „*nõutava päevakorraga*“, st tingimuse/täpsustuse, et juhatus peab kolmanda isiku nõude esitamisel koosoleku kutsuma kokku ka sellise päevakorraga nagu seda kolmandad [õigustatud] isikud nõuavad. Eelneva eesmärgiks on vältida võimalikke regulatsiooni kuritarvitusi, tagades, et korraldataval koosolekul tuleksid ka tegelikkuses arutamisele need küsimused, mida kolmandad õigustatud isikud adresseerida soovivad. Kehtiva õiguse regulatsiooni sõnastusest ei tulene, et juhatus oleks nimetatud juhul seotud koosoleku kokkukutsumise nõude esitanud organi või isiku poolt soovitud päevakorraga. Seega ei ole tagatud, et koosoleku kokkukutsumise nõude esitanud organi või isiku poolt soovitud küsimus saaksid kajastatud koosoleku kokkukutsumise teates.

Lisaks on kavandava muudatuse eesmärgiks kuritarvituste vältimiseks täpsustada regulatsiooni ajaperioodiga, mille jooksul peab kõnealune nõutud üldkoosolek toimuma (st tagamaks, et kõnealust koosolekut ei kutsutaks kokku näiteks ühe aasta päevast. Kavandatava muudatuse kohaselt peab koosolek toimuma kahe kuu jooksul arvates alates ajahetkest, mil juhatus vastava koosoleku kokkukutsumise nõude sai (vt ka analüüs-kontseptsiooni alapunkt 7.2.1.2).

Paragrahvi 20¹ muutmine ja täiendamine

Paragrahvis 20¹ on kavandatud kokku kolm muudatust. Paragrahvi 20¹ kavandatud esimese muudatuse eesmärgiks on ühtlustada nõudeid liikmete arvule, kes võib nõuda täiendavate küsimuste võtmist üldkoosoleku päevakorda ning liikmete arvule, kes võib nõuda üldkoosoleku kokkukutsumist. Kui kehtiva regulatsiooni kohaselt (§ 20¹ lg 2 kohaselt võivad vähemalt 1/5 mittetulundusühistu liikmetest või vähemalt kuus liiget, kui ühistus on alla kolmekümne liikme, nõuda täiendavate küsimuste võtmist päevakorda, siis kavandatava muudatuse järgselt võib üldkoosoleku kokkukutsumist nõuda: „*vähemalt 1/10 mittetulundusühingu liikmetest*“.

Paragrahvi 20¹ teiseks muudatuseks on lõike 2¹ lisamine järgmises sõnastuses: „*kui üldkoosolek kutsutakse kokku liikmete nõudel, võivad liikmed, kelle nõudel üldkoosolek kokku kutsutakse, nõuda samaaegselt üldkoosoleku kokkukutsumise taotluse esitamisega küsimuste võtmist üldkoosoleku päevakorda*“. Kavandatud muudatuse eesmärgiks on eelkõige regulatsioonides sisalduva põhjendamatu erisuse ära kaotamine. Nii TulÜ kui MTÜ regulatsiooni täiendatakse AS § 293 lg-s 2.1 sätestatule sarnase põhimõttega, mille kohaselt on kokkukutsumise nõude esitamise korral kokkukutsumise nõude esitanud isikutel õigus nõuda koos kokkukutsumise nõude esitamisega ka teatud küsimuste võtmist koosoleku päevakorda.

Paragrahvi 20¹ kavandatud kolmandaks muudatuseks on täiendavate [päevakorra välise] küsimuste päevakorda võtmisega seotud hääle- ja kvooruminõuete ühtlustamine/täpsustamine. Kui kehtiva § 20¹ kohaselt võib küsimuse, mida ei olnud eelnevalt üldkoosoleku päevakorda võetud, päevakorda võtta, kui üldkoosolekul osalevad kõik mittetulundusühistu liikmed, või vähemalt 9/10 üldkoosolekul osalevate liikmete nõusolekul, kui üldkoosolekul osaleb üle poole mittetulundusühingu liikmetest ja põhikirjaga ei ole ette nähtud suuremat osalusnõuet, siis kavandatava muudatuse piisab esindatuse nõude täitmiseks, kui üldkoosolekul osaleb vähemalt 2/3 mittetulundusühingu liikmetest ja põhikirjaga ei ole ette nähtud suuremat osalusnõuet. Kavandatud muudatuse eesmärgiks on likvideerida ebamõistlikud ja põhjendamatud erisused TüS, MTÜS'i ja OÜ osas. Eesmärgiks on ühtlustada OÜ, TüS ja MTÜS regulatsioonid koosoleku toimumise ajal päevakorra täiendamiseks vajaliku kvoorumi- ja häälteenamise nõuete osas.

Paragrahvi 21 muutmine

Paragrahvi 21 on kavandatud kokku viis muudatust.

Esimene muudatus on kavandatud § 21 lõikesse 3. Kehtiva redaktsiooni kohaselt juhul, kui üldkoosoleku kokkukutsumisel on rikutud seaduse või põhikirja nõudeid, ei ole üldkoosolek õigustatud otsuseid vastu võtma, välja arvatud siis, kui üldkoosolekul osalevad kõik mittetulundusühingu liikmed. Kavandatava muudatuse eesmärgiks on täiendada sätet põhimõttega, et üldkoosoleku kokkukutsumise korra rikkumise nõ „*elimineerimiseks*“ ei piisa üksnes selles, et hoolimata kokkukutsumise korra rikkumisest on kõik liikmed koosolekule siiski kohale tulnud, vaid on ka vajalik, et kohale tulnud liikmed oleksid ka sellisel viisil peetava koosolekuga nõus. Lisaks eesmärgil likvideerida erinevate seaduste vahel sisalduvad põhjendamatud erisused, lisatakse lõikele ka ls 2 järgmises sõnastuses: „*sellisel üldkoosolekul tehtud otsused on kehtivad ka juhul, kui liikmed, kelle suhtes kokkukutsumise korda rikuti, kiidavad otsuse heaks*.“ (vt ka analüüs-kontseptsiooni alapunkt).

Juriidilise isiku liike reguleerivates seadustes on sätestatud üldkoosoleku korra rikkumiste osas võimalus otsuse puuduste kõrvaldamiseks. Nii on nähtud nii OÜ, AS, TulÜ ja MTÜ kõrgeima otsustustasandi liikmete koosoleku kokkukutsumise korra rikkumise osas ette kaks võimalust vastava puuduse kõrvaldamiseks: a) koosolekul osalevad kõik liikmed; b) liige kiidab otsuse tagantjärele heaks,

vt ÄS § 172.1., § 296; § 321 lg 5; Tüs § 42, MTÜS § 21 lg 3. Kohtupraktikas on tõlgendatud esimest võimalust (koosolekul osalevad kõik liikmed) selliselt, et kõik liikmed on koosolekul kohal ja nõus koosolekut pidama (RKTKO 3-2-1-44-17 p 15). Kuna eelnimetatud kaks võimalust, sh asjaolu, et koosolekul osalemisele peab lisanduma ka nõustumine koosoleku pidamisega, ei ole eelviidatud juriidiliste isikute liikide regulatsiooni juures selgelt lahti kirjutatud, tuleb vastavalt muuta ja täiendada ÄS § 172.1., § 296; § 321 lg 5; Tüs § 42, MTÜS § 21 lg 3 sõnastust. Tuleb täpsustada, et kehtiva otsuse tegemiseks ei piisa üksnes asjaolust, et kõik liikmed on oleksid koosolekule nõ kohale tulnud, vaid, et koosolekul olevad liikmed oleksid otsuse tegemisega ka nõus. Võib lugeda, et osanikud on otsuse tegemise nõus juhul, kui osanikud ei esita otsuse tegemisel vastavasisulist vastuväidet. Siiski on eelnõu autorid seisukohal, et otsuse tegemisega „mitte nõustumist“ ei ole siiski asjakohane sisustada üksnes läbi protokollitud vastuväite. Koosoleku pidamisega nõustumist või mittenõustumist tuleks sisustada läbi TsÜS'is sätestatud tahtealduse tõlgendamise reeglite. Kavandatava täienduse ja kehtiva regulatsiooni kohta vt ka analüüs-kontseptsiooni punkt 7.2.2.3.2.

Paragrahvi 21 kavandatud teine muudatus on plaanitud lg'sse 5. Kehtiv lõige 5 3. näeb ette nõude, et üldkoosolekul osaleva liikme esindajale peab olema antud kirjalik volikiri. Sama lõike viimase lause kohaselt lisatakse esindajate volikirjad või nende ärakirjad üldkoosoleku protokollile. Kavandatava muudatuse kohaselt loobutakse volikirja terminist ning asendatakse see kirjaliku dokumendi nõudega. Eesmärk on ühtlustada ja täpsustada seaduste sõnastusi. Kuna volikiri on volituse kohta antud kirjalik dokument, mida saab nõ originaalis tagastada (TsÜS § 125 lg 5), siis „volikirja“ mõistest tuleks pigem loobuda.

Paragrahvis 21 kavandatud kolmas muudatus on nähtud ette lõikesse 8. Muudatuse eesmärk on ühtlustada erinevate ühingu liikide vahel koosoleku protokollil notariaalse tõestamise nõudeõigust omavate liikmete määra. Kehtiva § 21 lg 8 kohaselt peab sellekohase taotluse esitama kas vähemalt 1/5 mittetulundusühingu liikmetest või vähemalt kuus mittetulundusühingu liiget, kui mittetulundusühingul on alla 30 liikme. Kavandatava muudatuse kohaselt piisab, kui nõude esitab 1/10 mittetulundusühingu liikmetest. Lisaks täpsustatakse ka tähtaja nõuet, mida tuleb arvestada koosoleku protokollil notariaalse tõestamise soovi korral. Selle kohane taotlus tuleb muudatuse kohaselt esitada 3 päeva enne üldkoosoleku toimumist.

Nii § 21 lg 8 ls 2 ettenähtud muudatuse kui ka sätte lg-s 9 kavandatud muudatuse eesmärgiks on regulatsiooni ühetaolisuse tagamine seonduvalt üldise kvooruminõude puudumisega. Seetõttu ei ole õige ei ole lähtuda koosolekul otsuse vastuvõtmiseks vajalike poolthälte suhte sätestamisel mitte üldkoosolekul esindatud häälestest, vaid üldkoosolekul hääletanud hääleõiguslikest häälestest.

Seaduse täiendamine paragrahviga 21¹

Kehtivas seaduses puudub regulatsioon, mis võimaldab MTÜ kõrgeima otsuskogu liikmete koosolekul elektrooniliseks osalemiseks kahesuunalise side abil ja hääletada ning esitada ettepanekuid ja vastuväiteid elektroonilises vormis. Kehtiva õiguse kohaselt on nii OÜ kui tavaaktsiaseltsi puhul võimalik põhikirjaga ette näha võimalus hääletada päevakorra punktide kohta koostatud otsuste eelnõusid elektrooniliste vahendite abil enne koosolekut või koosoleku kestel, kui see on tehniliselt turvalisel viisil võimalik (ÄS § 170.1 lg 1 ja § 298.1 lg 1).

Teitava muudatuse eesmärk on võimaldada MTÜ puhul sarnaselt OÜ-le ja AS-le näha põhikirjaga liikmetele ette võimalus hääletada päevakorras olevate punktide kohta esitatud ettepanekuid elektrooniliste vahendite abil enne koosolekut või koosoleku kestel, kui see on tehniliselt võimalik (lg 1). Muudatusega reguleeritakse, millal saab lugeda liige üldkoosolekul osalenuks, kui ta hääletab elektrooniliste vahendite abil (lg 2). Samuti nähakse ette võimalus täpsustada elektrooniliste vahendite abil hääle andmise korda nii põhikirjas kui ka juhatuse kaudu. Mistahes kehtestatav täpsem kord peab tagama liikme tuvastamise ja hääletamise turvalisuse (lg 3). Muudatusega nähakse ette, et hääletamine peab toimuma elektroonilises vormis ning põhikirjaga on võimalik määrata, mis ajahetkeni enne üldkoosolekut või selle kestel on lubatud elektrooniliselt hääletada (lg 4). Sarnaselt AS ja OÜ vastavale regulatsioonile nähakse ette, et ühing võib ette näha üldkoosoleku osalise või täieliku ülekandmise kahesuunalise side (nt Internet) abil, kuid selle jälgimist ei loeta üldkoosolekul osalemiseks (lg 5). Vt muudatuse põhjenduste kohta analüüs-kontseptsiooni punkt 7.2.1.12.

Paragrahvi 22 muutmine ja täiendamine

Paragrahvi 22 lõikes 1 tehtava muudatuste eesmärgiks on regulatsiooni ühetaolisuse tagamine seonduvalt üldise kvooruminõude puudumisega. Seetõttu ei ole õige ei ole rääkida otsuse vastuvõtmiseks vajalike poolthälte suhte sätestamisel mitte üldkoosolekul esindatud häälestest (nagu

sätetab kehtiv seadus), vaid üldkoosolekul hääletanud hääleõiguslikest häälest. Kavandatava muudatusega tehakse vastav redaktsiooniline täpsustus.

Paragrahvi 22 kavandatud teise muudatuse (lg 3) eesmärgiks on sätestada otsuse vastuvõtmiseks vajalik hääleteenamuse nõue juhuks, kui otsus võetakse vastu üldkoosolekut pidamata kirjaliku hääletamise teel (§ 22¹). Sellisel juhtumil loetakse otsus vastuvõetuks, kui selle poolt on üle poole hääleõiguslike liikmete häälest, kui seaduses või põhikirjas ei ole sätestatud teisiti.

Paragrahvi 22 lõigetes 4 jj kavandatud muudatused seonduvad kõik huvide konflikti ja hääleõiguse piirangu kohaldamisala täpsustamisega. Paragrahvi 22 lõike 4 muudatuse eesmärgiks on täpsustada) hääleõiguse piirangu kohaldamise üldist printsiipi juhtorgani liikmega tehingu tegemisel (laiendada), mille kohaselt ei või liige hääletada liikme ja juriidilise isiku vahelise sellise tehingu tegemisel, milles liikme huvi on vastuolus juriidilise isiku huviga. Kavandatava muudatuse kohaselt täpsustakse kehtivat regulatsiooni viitega, et liige ei või hääletada liikme ja mittetulundusühingu vahel tehingu tegemist, milles liikme huvi on vastuolus ühingu huviga. Teisisõnu, kavandatava muudatuse eesmärgiks sätestada põhimõte, millest lähtudes saab hinnata hääleõiguse piirangu kohaldamist liikmega tehingu tegemisel. Samuti nähakse muudatuse ett, et hääleõiguse piirang kohaldub mistahes õigusvaidluses liikmega ühingu esindaja määramisel.

Paragrahvi 22 kavandatud viiendaks muudatuseks on regulatsiooni täiendamine lõikega 4¹, mille kohaselt on liikmel õigus hääletada juhul, kui otsustatakse juhatuse liikme lepingu sõlmimist, muutmist või lõpetamist. Muudatuse eesmärgiks on sätestada juhtum, millele hääleõiguse piirang ei laiene, st ametisuhet ja juhatuse liikme lepingut puudutavad küsimused, eelkõige liikme valimine juhtorgani liikmeks, ametiaja pikendamise ja tagasikutsumisega seotud küsimused ning juhtorgani liikme lepingu sõlmimise, muutmise ja lõpetamisega ning selle liikme lepingu sisuga seotud küsimused.

Paragrahvi 22 kavandatud kuuendaks muudatuseks on regulatsiooni täiendamine lõikega 4², mille kohaselt on ühingu liikmel, kelle suhtes kohaldatakse hääleõiguse piirangut, õigus nõuda oma hääle protokollimist. Kuivõrd hääleõiguse piirangu õige kohaldamise osas on sageli vaidlusi ning nimetatud põhjusel pöörduakse kohtu poole vastuvõetud otsuse kehtetuks tunnistamiseks ja positiivse tuvastushagi võimaldamisel (teostatavate seadusemuudatuste järgselt) ka teatud sisuga otsuse olemasolu/kehtivuse tuvastamiseks, siis võimaldab kavandatav muudatus organi liikmel, kelle suhtes kohaldatakse koosoleku läbiviija või otsuste osas hääletusprotokollide koostaja poolt hääleõiguse piirangut, nõuda oma hääle protokollimist. Eelnev annab omakorda võimaluse nõuda kohtult tuvastamist, et konkreetse sisuga otsus on vastuvõetud. Eelnõu autorid on eelneva põhjendatud analüüsinud analüüs-kontseptsiooni alapunktis p 7.2.3.

Seaduse täiendamine paragrahviga 22¹

Paragrahvi 22¹ lisamise eesmärgiks on põhjendamatute erisuste kaotamine erinevate ühinguliikude vahel. Täpsemalt puudub mõistlik põhjendus, miks ei peaks MTÜ'del olema lubatud võtta vastu otsuseid koosolekut kokkukutsumata. Praktikas on peetud diskussioone teemal, kas MTÜ'de ja TÜ'de puhul peaks olema võimalik võtta otsuseid vastu ka koosolekut kokkukutsumata – peamiselt on leitud, et kõnealune piirang on antud juhul põhjendamatult. Lisaks on nähtud ka praktilist vajadust antud võimaluse vastu. Täiendavate elektrooniliste hääletamisvõimaluste loomine üksnes OÜ-le ja AS'le ei ole tehnoloogia arengut ja liikmete huve silmas pidades millegagi põhjendatud.

Lisatava sättega nähakse ette võimalus, mille kohaselt saavad MTÜ liikmed võtta otsuseid vastu ka koosolekut kokkukutsumata, kui põhikiri ei näe ette teisiti. Otsuste vastuvõtmise kord koosolekut kokku kutsumata lähtub osaühingu osanike poolt otsuse tegemise korrast koosolekut kokkukutsumata (ÄS § 173 lg 1-4). Otsuse tegemiseks edastab juhatuse liikmetele otsuse eelnõu, määrates mõistliku tähtaja, mille jooksul liige peab oma seisukoha esitama. Kui liige oma seisukohta ei tea, loetakse, et ta hääletab otsuse vastu. Hääletustulemuste kohta koostab juhatuse hääletusprotokoll.

Seaduse täiendamine paragrahviga 22²

Kehtivas seaduses puudub regulatsioon, mis võimaldab juriidilise isiku kõrgeima otsuskogu liikmete koosolekutel elektrooniliseks osalemiseks kaheksakuulise side abil, sh edastada üldkoosoleku kutseid, võtta üldkoosolekust osa, sh hääletada, esitada ettepanekuid ja vastuväiteid. Paragrahvi 22² eesmärgiks on näha ette õiguslik raamistik loodava elektroonilise hääletamisplatvormi vahendusel üldkoosolekute korraldamiseks ja otsuste vastuvõtmiseks juhul, kui ettevõtjaportaali luuakse sellekohane elektrooniline keskkond. Lisatav regulatsioon näeb ette, millistel juhtudel võib hääletamisplatvormi kaudu üldkoosolekuid kokku kutsuda ja läbi viia, samuti otsuseid § 22¹ sätestatud juhtudel vastu võtta, sh kuidas toimub üldkoosoleku toimumise teate ning § 22¹ sätestatud juhul otsuse vastuvõtmisel otsuse eelnõu koos seisukoha andmise tähtajaga edastamine liikmetele, millal loetakse

hääletamiseks ning millisel viisil tehakse liikmetele kättesaadavaks hääletamisplatvormi vahendusel läbiviidud üldkoosoleku protokoll või hääletustulemuste protokoll. Ühtlasi antakse selle sättega valdkonna eest vastutavale ministrile pädevus kehtestada loodava platvormi täpsemad kasutustingimused ja kord. Lisatava sätte eesmärgi ja kehtiva regulatsiooni kohta vt analüüs-kontseptsiooni p 7.2.1.12.

Paragrahvi 23 lg 1 muutmise

Hetkel kehtiva § 23 lg 1 kohaselt on põhikirja muutmiseks vajalik, et otsuse poolt hääletaks üle 2/3 üldkoosolekul osalenud liikmetest või nende esindajatest, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema hääleteenamuse nõuet. Muudatuse eesmärk on ühtlustada kvalifitseeritud hääleteenamuse nõuet teiste ühingu liikide vastavate regulatsioonidega, samuti võtta arvesse võimalust, et otsus võidakse teha koosolekut kokkukutsumata. Seetõttu nähakse muudatusega ette, põhikirja muutmise otsus on vastu võetud, kui selle poolt on hääletanud vähemalt 2/3 hääletamisel osalenud liikmetest või § 22¹ nimetatud juhul vähemalt 2/3 liikmete häältest, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema hääleteenamuse nõuet.

Paragrahvi 24 muutmise ja täiendamine

Paragrahvis 24 on kavandatud muudatusi kolme lõikesse. Esimese muudatusena on kavandatud § 24 lg 1 täpsustamist järgmiselt. Kui kehtiv § 24 lg 1 ls 2 näeb ette, et [otsuse kehtetuks tunnistamise] nõude aegumistähtaeg on kolm kuud alates otsuse vastuvõtmisest, siis kavandata muudatusega muudetakse kehtivat regulatsiooni selliselt, et otsuse kehtetuks tunnistamise nõude võib esitada kolme kuu jooksul alates osanike otsuse vastuvõtmisest, kui seadusest ei tulene lühemat tähtaega. Kavandatava muudatuse eesmärgiks on kehtestada juriidilise isiku organi otsuste kehtetuks tunnistamise tähtaeg õigust lõpetava tähtajana. Muudatuse järgselt ei kohaldu sellele tähtajale enam aegumise regulatsioon (vt analüüs-kontseptsiooni punkt 7.2.2.5).

Paragrahvi 24 kavandatud teine muudatus puudutab lõiget 3. Kavandatud muudatusega lisatakse lõike 3 juurde täpsustus, et vastuväite protokollimiseta võib iga ühingu liige otsuse kehtetuks tunnistamist nõuda juhul, kui otsus tehakse MTÜS § 22.1. sätestatud korras. Kohtupraktika kohaselt piisab otsuse tegemisel koosolekut kokkukutsumata selle kehtetuks tunnistamise nõudeõiguse säilitamiseks kirjalikult vastu hääletamisest otsusele, st eraldi vastuväite esitamine pole nõutav. See erisus sätestatakse ka kõikide nende juriidilise isiku organi otsuste regulatsiooni juures, mille puhul on võimalik otsuseid vastu võtta koosolekut kokkukutsumata ka juhul, kui otsust ei vormistata ühehäälselt otsusena. Antud ettepaneku eesmärgiks on tagada regulatsiooni ühtsus.

Paragrahvi 24 kolmandaks muudatuseks on sätte täpsustamine lg-ga 5¹. Viidatud sättega täpsustatakse olemasolevat regulatsiooni lõikega, mille kohaselt juhatus on kohustatud viivitamatult teatama kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis ühistu otsuse vaidlustamisest liikmetele, kes olid liikmed otsuse tegemise ajal. Teates tuleb ära näidata, kes ja millistel asjaoludel on otsuse vaidlustanud, asja menetlev kohus ja tsiviilasja number. Kavandatud muudatuse eesmärgiks on juriidiliste isikute liikide kohta käiva regulatsiooni täiendamine põhimõttega, mille kohaselt on iga juriidilise isiku juhatus kohustatud teavitama juriidilise isiku organi otsusest vabanemisele suunatud hagi esitamisest kõiki juriidilise isiku organi liikmeid, kes ei ole hagi materjalidest nähtuvalt menetlusosalised vastavas kohtumenetluses. Teavitada tuleks nii kõiki olemasolevaid juriidilise isiku organi liikmeid kui ka neid liikmeid, kes omasid liikmestaatus otsuse tegemise ajal. Muudatuse eesmärgiks on sätestada nii vastava teate sisu kui ka selle edastamise viis. Eeltoodu peaks toimuma sarnaselt juriidilise isiku kõrgeima otsustustasandi liikmete koosoleku kokkukutsumisele kehtestatud nõuetele (vt ka analüüs-kontseptsioon punkt 7.2.4.3.2).

Paragrahvi 24¹ muutmise

Paragrahvi 24¹ on kavandatud muudatusi kokku kahte lõikesse. Sätte esimeseks muudatuseks on lõike 1 sõnastuse täpsustamine. Kui kehtiva sõnastuse kohaselt on üldkoosoleku otsus tühine muuhulgas juhul, kui „otsuse vastuvõtmisel rikuti üldkoosoleku kokkukutsumise korda“, siis kavandatud muudatuse kohaselt on otsus tühine, kui „koosoleku kokkukutsumisel või otsuse eelnõu saatmisel koosolekut kokkukutsumata rikuti oluliselt selleks ettenähtud korda.“ Kuna MTÜ regulatsiooni täiendatakse võimalusega võtta otsuseid vastu üldkoosolekut kokku kutsumata, siis peab otsuse tühisuse aluste regulatsioon seda ka vastavalt arvestama. Samuti lähtutakse muudatuse kohaselt ühinguõiguses tunnustatud üldkoosoleku kokkukutsumise ja otsuse eelnõu saatmise korra olulise rikkumise kriteeriumist.

Paragrahvi 24¹ teiseks muudatuseks on lõike kolm täiendamine põhimõttega, et kui enne kahe aasta pikkuse tähtaja möödumist on esitatud kohtule otsuse tühisuse tuvastamise hagi või kohtumenetluses tühisuse vastuväide, pikeneb vastav tähtaeg kuni vastavas kohtumenetluses tehtava kohtulahendi

jõustumiseni. Kavandatava sätte eesmärgiks on täpsustada otsuse tühisusele tuginemist piiravat 2-aasta pikkust tähtaega (kui otsuse alusel on tehtud kanne registrisse). Tühisusele tuginemiseks on nõutav, et kohus oleks tühisuse otsusega tuvastanud (st vastav otsus on jõustunud). Eeltoodust tulenevalt saab asuda seisukohale, et eelnimetatud 2-aasta pikkuse perioodi jooksul arvates avalikku registrisse kande tegemisest peab olema esitatud juriidilise isiku vastu tühisuse tuvastamise hagi või esitatud käimasolevas menetluses vastuväide. Muudatuse eesmärgiks on sätestada, et nimetatud 2 aasta pikkune tähtaeg pikeneb kuni otsuse tühisuse osas kohtulahendi jõustumiseni, kui 2 aasta pikkuse tähtaja jooksul on esitatud kohtule tühisuse tuvastamise hagi või vastuväide, millega tuginetakse otsuse tühisusele (vt analüüs-kontseptsiooni punkt 7.2.2.5).

Paragrahvi 27 lg 4 kehtetuks tunnistamine

Paragrahvi 27 lg-s 4 sisalduv MTÜ juhatuse esindusõiguse piirang on pakutud seadusest välja jätta. Teiste eraõiguslike juriidiliste isikute puhul sellist registrisse kantavat piirangut ei ole ja see võib pigem tekitada segadust. Eestis on pikemat aega juba lähtunud juhatuse väljapoole piiramatust õigusest eraõigusliku juriidilise isiku vara käsutada ja selle piiramiseks peavad olema mõjuvad põhjused. MTÜ puhul neid aga pole.

Paragrahvi 28 muutmise

Paragrahvi 28 lg 1¹ muutmise kannab erinevate ühingu liikide raames eksisteerivate põhjendamatute eristuste kõrvaldamise ning regulatsioonide ühtlustamise eesmärki. Sätte eeskujuks on ÄS § 184 lg 2, mille järgi valitakse juhatuse liige tähtajatult, kui põhikirjas ei ole tähtaega ette nähtud.

Paragrahvi 28 täiendatakse lg-ga 1², mis võimaldab MTÜ juhatuse liikmeid valida ka tähtajatult, kui see on ette nähtud põhikirjas. Sarnane vabadus on ka osaühingul ja puudub vajadus eriti väikeste MTÜ-de puhul nõuda tähtajaliselt juhatuse ümbervalimist, vaid usaldada MTÜ sisedemokraatiat.

Mittetulundusühingu liikme teabeõigust reguleerib praegu § 28 lg 5, mis sätestab, et juhatus peab andma mittetulundusühingu liikmetele vajalikku teavet juhtimise kohta ja esitama nende nõudel vastava aruande, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud teisiti. Kõnealune säte ei ole õiguselge, sest pole võimalik aru saada, mida kujutab endast „vastav aruanne“. Ka mittetulundusühingu liikme teabeõiguse reeglid erinevad põhjendamatult teiste eraõiguslike juriidiliste isikute liikide sarnastest sätetest, sealhulgas üheks mittetulundusühingu liigiks oleva korteriühistu teabeõiguse sätetest.

Paragrahvi 28 lg 5 muudatuse eesmärk on teabeõiguse selgem reguleerimine. MTÜS § 28 lg 5 esimese lausega nähakse ette, et juhatus peab teatama liikmetele mittetulundusühingut puudutavatest olulistest asjaoludest ja andma nende nõudmisel teavet mittetulundusühingu tehingute kohta. Viidatud lõike esimese lause sõnastamisel on eeskujuks võetud käsundisaaja teatamiskohustust reguleeriv VÕS § 624 lg 1, mille kohaselt peab käsundisaaja teatama käsundiandjale kõigist käsundi täitmisega seotud olulistest asjaoludest ja andma käsundiandja nõudmisel talle teavet käsundi täitmise kohta. Kavandatava MTÜS § 28 lg 5 teine lause näeb sarnaselt korteriühistu liikme ja osaühingu osanikuga ka mittetulundusühingu liikmele õiguse tutvuda ühingu dokumentidega. Samal ajal nähakse sama lõike kolmanda lausega ette ka juhatuse õigus teabe andmisest ja dokumentide näitamisest keelduda täpselt samamoodi, nagu see on kõigi teiste ühingute puhul (ÄS § 166 lg 2 ja § 287 lg 2, TÜS § 28 lg 2 ning KrtS § 45 lg 2). Niisiis on juhatusel õigus keelduda teabe andmisest ja dokumentide esitamisest, kui on alust eeldada, et see võib tekitada olulist kahju mittetulundusühingu huvidele. Keeldumisõigus on juhatusel üksnes siis, kui on oht, et ühingu huvidele tekitatakse olulist kahju. Arvestades mittetulundusühingu olemust (isikute vabatahtlik ühendus) ja eesmäärke (mittetulunduslik tegevus) peaks keeldumisõigus olema praktikas pigem erandlik.

Lähemalt on selle muudatusega seonduvat käsitletud analüüs-kontseptsiooni punktis 9.4.1. ja järeldused on ära toodud punktis 9.5.

Paragrahvi 28¹ lõike 3 muutmise

Vt selgitusi ÄS 180¹ lg 3 muutmise juurde.

Paragrahvi 36 muutmise ja täiendamise

Paragrahvis 36 on tehtud ettepanek oluliselt lihtsustada väikeste erahuvides tegutsevate MTÜ-de halduskoormust seoses majandusaasta aruannete koostamise ja avalikustamisega. Eestis on majandusaasta aruande koostamise ja avalikustamise kohustus kehtestatud kõigile MTÜ-dele, sõltumata nende tegevusalast või suurusest või liikmete arvust. Nii on Eesti teiste riikidega võrreldes „üle pingutanud“ nii majandusaasta aruande koostamise nõuete kui avalikustamise nõuetega, laiendades mujal vaid suurtele kapitaliühingutele kehtivaid ja ka EL õiguse järgi kohustuslikke reegleid

ka MTÜ-dele. MTÜ-de üldist majandusaasta aruande koostamist ja avalikustamist ei ole ette nähtud nt ei Saksamaal ega Austrias, samuti ei tulene sellist kohustust EL õigusest. Isegi kui seda põhjendada jutuga Eesti suurest avatusest ja statistilistest vajadustest, tähendab see väikestele ühingutele põhjendamatu halduskoormust ja iga-aastaseid püsikulusid, ähvardades samaaegselt sundlõpetamisega aruannete esitamata jätmise korral, st see ei soosi ühiskondlikel alustel MTÜ-de tegevust.

Ettepanek on kaotada üldine aruannete koostamise ja avalikustamise kohustus, säilitades selle vaid avalikes huvides tegutsevatele piisava suurusega MTÜ-dele. Lõige 1 näeb ette võimaluse, et seadusega piiratakse aruande koostamise kohustust. Vastav muudatusettepanek on pakutud teha RPS § 14 lg-sse 4. Lõike 7 järgi on MTÜ-l oma liikmete ees sel juhul nõudel siiski aruandluskohustus oma majandusliku seisundi, vara ja kohustuste kohta.

Lõige 6 näeb ette võimaluse MTÜ-dele, kes küll peavad aruande koostama, jätta see avalikustamata. Aruandluse avalikustamine on ette nähtud suurema käibega või avalikult suuremaid toetusi saavatele või avalikes huvides tegutsevatele ühendustele.

Lõikes 5 on tehtud ettepanek kaotada MTÜ-dele kohustus koos majandusaasta aruandega deklareerida oma põhitegevusala, mida ei nõuta ühingutelt ka registrisse kandmisel, lisaks eesmärgile.

Paragrahvi 36¹ kehtetuks tunnistamine

Paragrahv 36¹ on pakutud jätta seadusest välja, kuna selle sisu on kajastatud kõigi eraõiguslike juriidiliste kohta ühiselt äriregistri seaduse eelnõus (§ 65).

Paragrahvi 38 muutmine

Muudatuse eesmärk on ühtlustada §-des 38, §-s 58 lg 2 ja §-s 67 lg 2 sätestatud kvalifitseeritud hääleteenamuse sõnastust otsuste vastuvõtmisel teiste ühingu liikide vastavate regulatsioonidega. Seetõttu nähakse muudatusega ette, et nimetatud otsused on vastu võetud, kui selle poolt on hääletanud vähemalt 2/3 hääletamisel osalenud liikmetest või käesoleva seaduse § 22¹ nimetatud juhul vähemalt 2/3 liikmete häältel, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema hääleteenamuse nõuet.

Paragrahvi 40 lg 1 p 2 muutmine

Paragrahvi 40 lg 1 p 2 on pakutud viia kooskõlla § 1 lg-ga 1, mille järgi ei või MTÜ eesmärgiks või põhitegevuseks olla majandustegevuse kaudu tulu saamine, mitte aga majandustegevus kui selline. See tähendab, et kogu selle ühingu mõte ei peaks olema tulu teenimine mittetulunduslikus vormis. Majandustegevuse arendamine on aga lubatud, kui sel ei ole ärilist eesmärki.

Paragrahvi 41 lg 4 kehtetuks tunnistamine

Paragrahvi 41 lg 4 on pakutud muuta sarnaselt teiste eraõiguslike juriidiliste isikutega nii, et lõpetamise kanne registris ei oleks konstitutiivne, vaid deklaratiivne. Konkreetselt tuleks tähtajaline MTÜ lugeda automaatselt lõpetatuks tähtaja möödumisel. Sundlõpetamise kanne ei peaks samuti olema konstitutiivne, vaid sellele peaks saama tugineda sarnaselt teiste kannetega, tagades nii suurema käibekindluse registrit usaldavatele isikutele.

Paragrahvi 47 muutmine

Paragrahvi 47 lõike 2 muutmisega ühtlustatakse võlausaldajatele kehtestatud nõuetest teatamise tähtaega MTÜ likvideerimisel ning nähakse ette kapitaliühingutele sarnane 4 kuu pikkune tähtaeg arvates likvideerimisteate avaldamisest. Kehtiva regulatsiooni kohaselt tuleb võlausaldajatel esitada oma nõuded kahe kuu jooksul likvideerimisteate avaldamisest.

Paragrahvi 52 lg 2 muutmine

Sarnaselt teiste eraõiguslike juriidiliste isikutega on § 52 lg-t 2 täiendatud võimalusega taastada MTÜ registris pärast kustutamist mitte üksnes likvideerimiseks, vaid võimaldada ka jätkata tegevust, kui MTÜ seda ise soovib. St registrit kustutamine ei peaks olema alati pöördumatu. Selliselt muudetakse kogu likvideerimisprotsessi paindlikumaks ja tagatakse suurem vabadus MTÜ-dele korraldada ise oma tegevuse jätkamist.

Paragrahvi 53 lg 3 kehtetuks tunnistamine

Sarnaselt teiste eraõiguslike juriidiliste isikutega on tehtud ettepanek jätta seadusest välja MTA eriõigus blokeerida MTÜ registrit kustutamine (§ 53 lg 3). MTA on sarnane võlausaldaja kõigi teistega ja peaks oma õigusi ka sarnaselt kaitsma. Puudub vajadus hakata MTA nõusolekut kuidagi eraldi taotlema.

Paragrahvi 54 muutmine

Paragrahvi 54 lg 1 muudatusega nähakse ette, et kui likvideerijad ei ole likvideeritud MTÜ-le dokumentide hoidjat määranud, siis määrab selle igal juhul kohus. Likvideeritud MTÜ likvideerimise asjaolude kontrollimiseks peab huvitatud isikule olema tagatud võimalus leida registri kaudu isik, kelle vastutaval hoiul on likvideeritud MTÜ dokumendid. Hetkel kehtiva regulatsiooni kohaselt määrab kohus dokumentide hoidja vajaduse korral.

Lõike 2 muudatusega nähakse ette, et likvideeritud MTÜ dokumentide hoidja kohta tuleb registrisse kanda ka dokumentide hoidja e-posti aadress. See peab lihtsustama likvideeritud MTÜ dokumentide hoidjaga kontakti leidmist.

Lõike 4 muudatusega täpsustatakse likvideeritud MTÜ dokumentidega tutvumiseks õigustatud isikute ringi ja tutvumise võimalusi. Muudetakse senist põhimõtet, mille kohaselt oli huvitatud isikul likvideeritud ühingu dokumentidega tutvumiseks vajalik igal juhul pöörduda kohtu poole. Dokumentidega tutvumiseks tuleb huvitatud isikul esmaselt pöörduda likvideeritud äriühingu dokumentide hoidja poole ning põhjendada õigustatud huvi olemasolu. Kui dokumentide hoidja keeldub võimaldamast likvideeritud MTÜ dokumentidega tutvuda, siis jääb huvitatud isikul võimalus pöörduda hagita menetluses avaldusega kohtu poole. Muudatusega sätestatakse ka tähtajad, mille jooksul on huvitatud isikul õigus hagita avaldusega kohtu poole pöörduda. Samaselt muude teabe andmisest keeldumise juhtudele (vt analoogia korras ÄS § 166 lg 3) on võimalik seda õigust kasutada kahe nädala jooksul arvates keeldumise saamisest või nelja nädala jooksul alates taotluse esitamisest, kui sellele ei ole vastatud.

Paragrahvi 56 muutmine ja täiendamine

Paragrahvi 56 muutmisega antakse mittetulundusühingutele võrreldes käesoleva regulatsiooniga õigus ühineda ka äriühinguga. Analüüsi tulemusel jõuti järeldusele, et piirang, millega lubati mittetulundusühingutel ühineda ainult mittetulundusühingutega, pole põhjendatud. Vt piirangute kaotamise analüüsi ka analüüs-kontseptsiooni punkti 13.5.2.

Kavandatavas lõikes 1¹ on siiski toodud piirang, et mittetulundusühing võib ühinemisel äriühingutega osaleda vaid ühendatava ühinguna. Kavandatav lõige 2¹ sätestab lisaks, et kui mittetulundusühingu ja äriühingu ühinemisel asutatakse uus ühing, võib uueks ühinguks olla ainult äriühing. Seega on mittetulundusühingu ühinemine äriühingutega lubatud ainult juhul, kui sellise ühinemise käigus ühinemisel osalev mittetulundusühing registrist kustutatakse. Nimetatud piirangud on sisse viidud ka ÄS-i eelnõu § 391 lg-sse 1.

Lõiget 4 on muudetud, et selle sõnastus sobiks olukorraga, kus ühendavaks või asutatavaks ühinguks on muu ühing peale mittetulundusühingu.

Lisatud on lg 5¹, et tuua välja, milline on ühineva mittetulundusühingu liikme staatus pärast ühinemist teist liiki ühinguga sõltuvalt ühendava ühingu liigist.

Kustutatud on lg 6, sest selles nimetatud piirang on kaotatud.

Paragrahvi 57 muutmine ja täiendamine

Paragrahvi 57 lõikesse 1 on lisatud punkt 4, mis lubab ühinevatel ühingutel ise valida aja, millal ühinemine tuleb kanda ühendava ühingu asukoha äriregistrisse. Kavandatav õigus on läbiv kõigi reorganiseerimismenetluse puhul ja on sätestatud ka ÄS-i eelnõus. Selline võimalus ette nähtud direktiivis 2017/1132/EL artiklis 103. Selline muudatus võimaldaks ühinevatel ühingutel selgelt paremini planeerida ühingute tegevust reorganiseerimismenetluse kestel ning looks täiendavat menetluslikku selgust ka erinevate lubade ja registreeringute edasi kehtimise osas, mis reorganiseerimismenetluses osalevale ühingule on väljastatud.

Lõike 2 muudatusega sätestatakse, et mittetulundusühingu ühinemisleping peab olema sõlmitud notariaalses vormis. Selline muudatus on vajalik tulenevalt sellest, et mittetulundusühing võib nüüd ühineda ka teiste äriühingutega. Kuivõrd teiste äriühingute ühinemislepingule kehtib notariaalse tõestamise vorminõue, siis tuleb sama nõue kehtestada ka mittetulundusühingutele.

Lõikes 4 sätestatav piirang ühinemise registreerimise aja määramise kohta on vajalik, kuivõrd äriregistril on aega kuni 5 tööpäeva avalduse menetlemiseks.

Paragrahvi 58 muutmine

Lõiget 1 on muudetud, et selle sõnastus oleks kooskõlas sellega, et ühinemisel võivad osaleda kõik ühingud.

Lõike 1¹ eeskujuks on sarnane säte ÄS § 397 lg 1 ning selle eesmärgiks on tagada, et ühinemisel osaleva mittetulundusühingu liikmetel oleks samaväärne võimalus tutvuda ühinemise aluseks olevate dokumentidega nagu teiste äriühingute osanikel või aktsionäridel.

Lõike 2 muudatuse eesmärk on ühtlustada §-des 38, §-s 58 lg 2 ja §-s 67 lg 2 sätestatud kvalifitseeritud hääleteenamuse sõnastust otsuste vastuvõtmisel teiste ühingu liikide vastavate regulatsioonidega. Seetõttu nähakse muudatusega ette, et nimetatud otsused on vastu võetud, kui selle poolt on hääletanud vähemalt 2/3 hääletamisel osalenud liikmetest või käesoleva seaduse § 22¹ nimetatud juhul vähemalt 2/3 liikmete häältest, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema hääleteenamuse nõuet.

Paragrahvi 62 muutmine

Lõiget 1 on muudetud, et selle sõnastus oleks kooskõlas sellega, et ühinemisel võivad osaleda kõik ühingud.

Lõike 2 täiendus täpsustab olukorda, kus ühinevad äriühing ja mittetulundusühing ning sätestab, et sellisel juhul liidetakse avaldused mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris ja äriregistris ühte menetlusse ehk avaldust menetletakse äriregistris.

Paragrahvi 63 muutmine

Lõikes 1, 2 ja 6 tehtud muudatused on vajalikud tulenevalt muudatusest, et ühinemisel võivad osaleda kõik ühingud.

Lõige 3 muudatus reguleerib olukorda, kui ühendavaks ühinguks on muu ühing ning toob välja, milline on ühendatava mittetulundusühingu liikme staatus pärast ühinemist ning millega asendatakse tema liikmelisus.

Paragrahvi 64 muutmine

Lõiget 1 on täiendatud juhuks, kui ühinemise käigus luuakse uus äriühing ning lisatud on viited seaduse 6. peatüki uuele jaole 1¹, mis sätestab erisused mittetulundusühingu äriühinguga ühinemise puhuks. Samuti on tehtud viide äriseadustiku 31. peatükile ehk äriühingute ühinemise sätetele, mis on vajalikud juhuks kui luuakse uus äriühing.

Lõikes 2 tehtud muudatused on vajalikud tulenevalt muudatusest, et ühinemisel võivad osaleda kõik ühingud.

Lõiget 5 ja 6 on täiendatud, sest uue äriühingu asutamisel tuleb avaldus esitada äriregistrisse mitte mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse.

Seaduse täiendamine paragrahviga 64¹

Paragrahvid 64¹ kuni § 64⁸ on sätted uues jaos 1¹, mille eesmärk sätestada reeglis olukorraks, kui mittetulundusühing ühineb äriühinguga. Sätete koostamisel on lähtutud äriseadustiku ühinemise regulatsiooni loogikast ning tegemist on erisätetega, mida tuleb kohaldada lisaks üldsätetele. Lõige 1 toobki välja, et mittetulundusühingu ühinemise üldsätted on sama peatükis eelmises jaos ning äriühingute puhul tuleb lähtuda äriseadustiku üldsätetest, kui käesolevas jaos pole sätestatud teisiti.

Seaduse täiendamine paragrahviga 64²

Lisatav säte viitab ühinemislepingu osas äriseadustiku ühinemislepingu sätetele, tuues sisse mittetulundusühingule spetsiifilised erisused.

Lõige 2 täpsustus on vajalik, kuivõrd mittetulundusühingu ja äriühingu ühinemisel ei ole võimalik adekvaatselt määrata asendussuhet liikmelisuse ja ühendavas ühingu vastu saadava osaluse vahel. Seetõttu märgitakse asendussuhete asemel lihtsalt ühendavas ühingu liikmele antava osaluse detailid.

Juhul kui ühendavaks ühinguks on täis- või usaldusühing, siis selleks puhuks sätestab erisused lõige 3, kuna ka sellisel juhul pole asendussuhete määramine ÄS § 392 lg 1 p 4 tähenduses adekvaatne.

Lõige 4 on asjakohane, kui ühendavaks ühinguks on usaldusühing ja mittetulundusühingu liige pole ühinemisotsusega nõustunud. Sellisel juhul peaks mitterõustunud liige saame usaldusühingu usaldusosanikuks.

Seaduse täiendamine paragrahviga 64³

Paragrahvi 64³ lisamise eesmärk on kehtestada mittetulundusühingutele sarnaselt äriühingutele ühinemisaruaude koostamise kohustus ning seejuures tuleb suuresti lähtuda just ÄS-is kehtestatud ühinemisaruaude sätetest (ÄS § 393 lg 1 ja 5), arvestades erisusi, mis seonduvad sellega, et asendussuhte määramine ei ole mittetulundusühingute ühinemisel kohane.

Sarnaselt ÄS-is ühinemisaruaude kohta sätestatuga ei pea ühinemisaruaudet koostama, kui sellega on nõus kõik ühineva mittetulundusühingu liikmed, ning ühinemisel osalevatel ühingutel on võimalus koostada ühine ühinemisaruaude.

Seaduse täiendamine paragrahviga 64⁴

Paragrahv 64⁴ sätestab sarnaselt ÄS-i audiitorkontrolli sätetele (ÄS § 395 ja § 396) ühinemislepingu audiitorkontrolli kohaldamise. Sarnaselt osahingu regulatsioonile ÄS-is (ÄS § 411) võib ühineva mittetulundusühingu liige mittetulundusühingu kulul ühinemislepingu audiitorkontrolli ja sätestab selleks tähtaja.

Suures on kavandatud paragrahv sarnane ÄS-i audiitorkontrolli sätetele ja isegi viitab, et audiitor määramise, audiitor aruaude ning vastutuse osas kohaldatakse ÄS § 395 ja § 396. Kuivõrd mittetulundusühingu puhul pole asjakohane asendussuhte määramine ja osade või aktsiate hindamine samal viisil kui äriühingute puhul, sõnastavad lõige 3 ja 4 vastavad erisused.

Seaduse täiendamine paragrahviga 64⁵

Lisatava sätte eesmärk on anda sarnaselt ühinemisel osalevate äriühingute osanikele või aktsionäridele (ÄS § 397 lg 4) õigus teada ühingu varas toimunud olulistest muudatusest, mis on aset leidnud ühinemislepingu ja ühinemisotsuse vastuvõtmise vahelisel ajal, et mittetulundusühingu liikmetel oleks piisavalt informatsiooni, et otsustada ühinemise üle.

Seaduse täiendamine paragrahviga 64⁶ I

Käesolev sätte aluseks on ÄS § 398 lg 2 kuni lg 4. Õigus nõuda ühinemisotsuse kehtetuks tunnistamist tuleb ÄS § 398 lg-st 1, kuid kuivõrd sama paragrahvi lõiked 2 kuni 4 ei ole mittetulundusühingu ühinemise korral sõnastuse mõttes täpsed (räägivad asendussuhtest), siis on lõigetes 2 kuni 4 sätestatud põhimõtteid korratud § 64⁶ lõigetes 1 kuni 3.

Seaduse täiendamine paragrahviga 64⁷

Paragrahvi 64⁷ eesmärgiks on täiendada MTÜS §-s 60 ühinemise avaldusele lisatavate dokumentide nimekirja sarnaselt ÄS § 400 lg-le 1.

Lõige 1 p 3 sätestab ka ühendatava mittetulundusühingu lõppbilansi esitamise kohustuse ning lõige täpsustab lõppbilansile esitatavaid nõudeid.

Seaduse täiendamine paragrahviga 64⁸

Käesoleva paragrahvi aluseks on ÄS § 404 ning selle sättega antakse ühinemisega mittenõustunud mittetulundusühingu liikmele õigus nõuda hüvitist ühendavalt ühingult. Peamised erisused võrreldes ÄS § 404-ga seonduvad sellega, et hüvitist saab nõuda oma liikmelisuse eest (mitte osa või aktsia eest nagu sätestab ÄS). Lisaks on lõikes 1 ette nähtud erisus, hüvitise suurusel määramisel, nimelt ei arvestata MTÜS-is ette nähtud vara jaotamise piiranguid.

Paragrahvi 65 muutmine ja täiendamine

Paragrahvi 65 muutmisega antakse mittetulundusühingutele võrreldes käesoleva regulatsiooniga õigus jagunemisel ka äriühinguga. Analüüsi tulemusel jõuti järeldusele, et piirang, millega lubati mittetulundusühingutel osaleda jagunemisel ainult mittetulundusühingutega, pole põhjendatud. Vt piirangute kaotamise analüüsi ka analüüs-kontseptsiooni punkti 13.5.2.

Kavandatavas lõikes 1² on siiski toodud piirang, et mittetulundusühing võib jagunemisel äriühingutega osaleda vaid jaguneva ühingu.

Lõikeid 2 ja 3 on muudetud, et nende sõnastus sobiks olukorraga, kus omandavaks ühinguks on muu ühing peale mittetulundusühingu.

Lisatud on lg 4¹, et tuua välja, milline on jaguneva mittetulundusühingu liikme staatus pärast jagunemist teist liiki ühinguusse sõltuvalt omandava ühingu liigist.

Kustutatud on lg 5, sest selles nimetatud piirang on kaotatud.

Paragrahvi 66 muutmine ja täiendamine

Lõikesse 1 lisatava punkti ¹ lisamine on kooskõlas ÄS-i eelnõu §-s 435 lg-s 1 tehtava muudatusega, millega kehtestatakse nõue kajastada jagunemislepingus kokkulepet selles osas, mille kohaselt antakse üle jagunemise käigus jaguneva ühingu vara üle omandavale ühingu omandava ühingu liikmelisuse, osade või aktsiate vastu.

Lõikesse 1 on lisatud ka punkt 5, mis lubab sarnaselt äriühingutele lubab ühingutel ise valida aja, millal jagunemine tuleb kanda jagunemisel osalevate ühingute asukoha äriregistrisse. Kavandatav õigus on läbiv kõigi reorganiseerimismenetluse puhul ja on sätestatud ka ÄS-i eelnõus. Selline võimalus ette nähtud direktiivis 2017/1132/EL artiklis 103. Selline muudatus võimaldab jagunemisel osalevatel ühingutel selgelt paremini planeerida ühingute tegevust reorganiseerimismenetluse kestel ning loob täiendavat menetluslikku selgust ka erinevate lubade ja registreeringute edasi kehtimise osas, mis reorganiseerimismenetluses osalevale ühingule on väljastatud.

Lõike 2 muudatusega sätestatakse, et mittetulundusühingu jagunemisleping peab olema sõlmitud notariaalses vormis. Selline muudatus on vajalik tulenevalt sellest, et mittetulundusühing võib nüüd jagunemisel osaleda ka teiste äriühingutega. Kuivõrd teiste äriühingute jagunemislepingule kehtib notariaalse tõestamise vorminõue, siis tuleb sama nõue kehtestada ka mittetulundusühingutele.

Lõikes 4 sätestatav piirang jagunemise registreerimise aja määramise kohta on vajalik, kuivõrd äriregistril on aega kuni 5 tööpäeva avalduse menetlemiseks.

Paragrahvi 67 muutmine

Lõiget 1 on muudetud, et selle sõnastus oleks kooskõlas sellega, et jagunemisel võivad osaleda kõik ühingud.

Lõike 1¹ eeskujuks on sarnane säte ÄS § 440 lg 3 ning selle eesmärgiks on tagada, et jagunemisel osaleva mittetulundusühingu liikmetel oleks samaväärne võimalus tutvuda jagunemise aluseks olevate dokumentidega nagu teiste äriühingute osanikel või aktsionäridel.

Lõikes 2 tehtud täienduse eesmärgiks on kaitsta neid mittetulundusühingu liikmeid, kes ei saa omandavas ühingu osalust.

Lõikes 2 tehtava muudatuse eesmärk on ühtlustada §-des 38, §-s 58 lg 2 ja §-s 67 lg 2 sätestatud kvalifitseeritud hääleteenamuse sõnastust otsuste vastuvõtmisel teiste ühingu liikide vastavate regulatsioonidega. Seetõttu nähakse muudatusega ette, et nimetatud otsused on vastu võetud, kui selle poolt on hääletanud vähemalt 2/3 hääletamisel osalenud liikmetest või käesoleva seaduse § 22¹ nimetatud juhul vähemalt 2/3 liikmete häältest, kui põhikirjaga ei ole ette nähtud suurema hääleteenamuse nõuet.

Paragrahvi 71 muutmine

Lõiget 1 on muudetud, et selle sõnastus oleks kooskõlas sellega, et jagunemisel võivad osaleda kõik ühingud.

Lõike 2 täiendus täpsustab olukorda, kus jagunemisel osalevad äriühing ja mittetulundusühing ning sätestab, et sellisel juhul liidetakse avaldused mittetulundusühingute ja sihtasutuste registris ja äriregistris ühte menetlusse ehk avaldust menetletakse äriregistris.

Paragrahvi 72 muutmine

Lõikes 1 ja 4 tehtud muudatused on vajalikud tulenevalt muudatusest, et jagunemisel võivad osaleda kõik ühingud.

Lõike 3 muudatus reguleerib olukorda, kui omandavaks ühinguks on muu ühing ning toob välja, milline on jagunemisel osaleva mittetulundusühingu liikme staatus pärast jagunemist ning millega asendatakse tema liikmelisus.

Paragrahvi 73 muutmine

Käesolevad muudatused on vajalikud tulenevalt muudatusest, et jagunemisel võivad osaleda kõik ühingud.

Seaduse täiendamine paragrahviga 74¹

Paragrahvid 74¹ kuni 74⁸ on sätted uues jaos 2¹, mille eesmärk sätestada reeglis olukorraks, kui mittetulundusühing osaleb jagunemisel koos äriühinguga. Sätete koostamisel on lähtutud äriseadustiku jagunemise regulatsiooni loogikast ning tegemist on erisätetega, mida tuleb kohaldada lisaks üldsätetele. Paragrahv toob välja, et mittetulundusühingu jagunemise üldsätted on sama peatüki

eelmises jaos ning äriühingute puhul tuleb lähtuda äriseadustiku üldsätetest, kui käesolevas jaos pole sätestatud teisiti.

Seaduse täiendamine paragrahviga 74²

Lisatav säte viitab jagunemislepingu osas äriseadustiku jagunemislepingu sätetele, tuues sisse mittetulundusühingule spetsiifilised erisused.

Lõige 2 täpsustus on vajalik, kuivõrd mittetulundusühingu ja äriühingu jagunemisel ei ole võimalik adekvaatselt määrata asendussuhet liikmelisuse ja omandavas ühingu vastu saadava osaluse vahel. Seetõttu märgitakse asendussuhte asemel lihtsalt omandavas ühingu liikmele antava osaluse detailid.

Juhul kui omandavaks ühinguks on täis- või usaldusühing, siis selleks puhuks sätestab erisused lõige 3, kuna ka sellisel juhul pole asendussuhte määramine ÄS § 435 lg 1 p 5 tähenduses adekvaatne.

Lõige 4 on asjakohane, kui omandavaks ühinguks on usaldusühing ja mittetulundusühingu liige pole jagunemisotsusega nõustunud. Sellisel juhul peaks mittedõustunud liige saama usaldusühingu usaldusosanikuks.

Seaduse täiendamine paragrahviga 74³

Paragrahvi 74³ lisamise eesmärk on kehtestada mittetulundusühingutele sarnaselt äriühingutele jagunemisaruaude koostamise kohustus ning seejuures tuleb suuresti lähtuda just ÄS-is kehtestatud jagunemisaruaude sätetest (ÄS § 436 lg 1 ja 5), arvestades erisusi, mis seonduvad sellega, et asendussuhte määramine ei ole mittetulundusühingute jagunemisel kohane.

Sarnaselt ÄS-is jagunemisaruaude kohta sätestatuga ei pea jagunemisaruaudet koostama, kui sellega on nõus kõik jaguneva mittetulundusühingu liikmed, ning jagunemisel osalevatel ühingutel on võimalus koostada ühine jagunemisaruanne.

Seaduse täiendamine paragrahviga 74⁴

Paragrahv 74⁴ sätestab sarnaselt ÄS-i audiitorkontrolli sätetele (ÄS § 438 ja § 439) jagunemislepingule audiitorkontrolli kohaldamise. Sarnaselt osahingu regulatsioonile ÄS-is (ÄS § 455) võib jaguneva mittetulundusühingu liige mittetulundusühingu kulul jagunemislepingu audiitorkontrolli ja sätestab selleks tähtaja.

Suuresti on kavandatav paragrahv sarnane ÄS-i audiitorkontrolli sätetele ja isegi viitab, et audiitori määramise, audiitori aruaude ning vastutuse osas kohaldatakse ÄS § 438 ja § 439. Kuivõrd mittetulundusühingu puhul pole asjakohane asendussuhte määramine ja osade või aktsiate hindamine samal viisil kui äriühingute puhul, sõnastavad lõige 3 ja 4 vastavad erisused.

Seaduse täiendamine paragrahviga 74⁵

Lisatava sätte eesmärk on anda sarnaselt jagunemisel osalevate äriühingute osanikele või aktsionäridele (ÄS § 440 lg 3) õigus teada ühingu varas toimunud olulistest muudatusest, mis on aset leidnud jagunemislepingu ja jagunemisotsuse vastuvõtmise vahelisel ajal, et mittetulundusühingu liikmetel oleks piisavalt informatsiooni, et otsustada jagunemise üle.

Seaduse täiendamine paragrahviga 74⁶

Käesolev sätte aluseks on ÄS § 441 lg 2 kuni lg 4. Õigus nõuda jagunemisotsuse kehtetuks tunnistamist tuleb ÄS § 441 lg-st 1, kuid kuivõrd sama paragrahvi lõiked 2 kuni 4 ei ole mittetulundusühingu jagunemise korral sõnastuse mõttes täpsed (räägivad asendussuhtest), siis on lõigetes 2 kuni 4 sätestatud põhimõtteid korratud MTÜS § 74⁶ lõigetes 1 kuni 3.

Seaduse täiendamine paragrahviga 74⁷

Paragrahvi 74⁷ eesmärgiks on täiendada MTÜS §-s 69 jagunemise avaldusele lisatavate dokumentide nimekirja sarnaselt ÄS § 443 lg-le 1.

Lõige 1 p 3 sätestab ka nõude, et jaotumise korral tuleb esitada lõppeva mittetulundusühingu lõppbilanss ning lõige 2 täpsustab sellisel juhul lõppbilanssile esitatavaid nõudeid.

Seaduse täiendamine paragrahviga 74⁸

Käesoleva paragrahvi aluseks on ÄS § 448 ning selle sättega antakse jagunemisega mittedõustunud mittetulundusühingu liikmele õigus nõuda hüvitist omandavalt ühingult. Peamised erisused võrreldes ÄS § 448-ga seonduvad sellega, et hüvitist saab nõuda oma liikmelisuse eest (mitte osa või aktsia eest

nagu sätestab ÄS). Lisaks on lõikes 1 ette nähtud erisus hüvitise suurusel määramisel, nimelt ei arvestata MTÜS-is ette nähtud vara jaotamise piiranguid

Seaduse täiendamine paragrahvidega 74⁹ – 74¹⁸ lisamine

Paragrahvid 74⁹ kuni § 74¹⁸ on sätted uues jaos 3, mis reguleerivad mittetulundusühingu ümberkujundamist. Võrreldes varasemaga on kavandatava muudatusega lubatud mittetulundusühingute ümberkujundamine äriühinguks või sihtasutuseks ning selleks on loodud eriregulatsioon. Samuti on lubatud äriühingute ja sihtasutuste ümberkujundamine mittetulundusühinguteks, vastav regulatsioon on sätestatud vastavalt äriseadustikus ja sihtasutuste seaduses. Reorganiseerimispiirangute kaotamise kohta (sh mittetulundusühingu ümberkujundamise) vt täpsemalt analüüs-kontseptsiooni p 13.5.2. Mittetulundusühingu ümberkujundamise sätete osas on eeskujuks võetud senine äriseadustiku ümberkujundamise regulatsioon. Seetõttu ei ole seletuskirjas vastavaid sätteid ka eraldi täiendavalt selgitatud.

Paragrahv 74⁹ lõige sätestab, et kolmanda jao eeskujuks on võetud ÄS-i 33. peatüki 1. jagu ehk § 478 kuni § 491 1 kaotatakse mittetulundusühingute ümberkujundamise piirangud ning lõige 2 täpsustab, milline on mittetulundusühingu liikmete staatus ümberkujundatud ühingu või sihtasutuses.

Seaduse 7. peatüki (paragrahvid 75-90) kehtetuks tunnistamine

7. peatükk (§-d 75-90) on pakutud seadusest välja jätta seoses mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri õigusliku ühendamise ja äriregistri ühendamise, kuna kõik asjakohased sätted sisalduvad ühiselt äriregistri seaduse eelnõus.